

Shaping the Exodus: The Story in the Hands of the Haggadah

Rabbi Dr. Yossef Slotnik
Yeshivat Maale Gilboa

I) Shemot 12

Shemot 12	שמות פרק יב
21. Moses then summoned all the elders of Israel and said to them, "Go, pick out lambs for your families, and slaughter the passover offering.	(כא) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן לַמִּשְׁפָּחֹתֵיכֶם וְשַׁחֲטוּ הַפֶּסַח:
22. Take a bunch of hyssop, dip it in the blood that is in the basin, and apply some of the blood that is in the basin to the lintel and to the two doorposts. None of you shall go outside the door of your house until morning.	(כב) וּלְקַחְתֶּם אֶגְדַּת אֲזֹוב וּטְבַלְתֶּם בָּדָם אֲשֶׁר בַּסֹּף וְהַגַּעְתֶּם אֵל הַמַּשְׁקוּף וְאֵל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת מִן הַדָּם אֲשֶׁר בַּסֹּף וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר:
23. For GOD, when going through to smite the Egyptians, will see the blood on the lintel and the two doorposts, and GOD will pass over the door and not let the Destroyer enter and smite your home.	(כג) וְעָבַר יְקֻזֵק לְנֹגֵף אֶת מִצְרַיִם וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמַּשְׁקוּף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וַיִּפְסַח יְקֻזֵק עַל הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחֵחִית לְבֹא אֶל בְּתִיכֶם לְנֹגֵף:
24. "You shall observe this as an institution for all time, for you and for your descendants.	(כד) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַדְּבָר הַזֶּה לְחֻק לָדָר וּלְבְנֵיךָ עַד עוֹלָם:
25. And when you enter the land that GOD will give you, as promised, you shall observe this rite.	(כה) וְהָיָה כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִתֵּן יְקֻזֵק לָכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הָעֵבֶדָה הַזֹּאת:
26. And when your children ask you, 'What do you mean by this rite?'	(כו) וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מָה הָעֵבֶדָה הַזֹּאת לָכֶם:
27. you shall say, 'It is the passover sacrifice to GOD, who passed over the houses of the Israelites in Egypt when smiting the Egyptians, but saved our houses.'" Those assembled then bowed low in homage.	(כז) וְאָמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לִיקֻזֵק אֲשֶׁר פָּסַח עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנֹגְפוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת בְּתֵינֵנוּ הִצִּיל וַיִּקְדוּ הָעַם וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ:

ד

II) Shemot 13

Shemot 13	שמות פרק יג
3. And Moses said to the people, "Remember this day, on which you went free from Egypt, the house of bondage, how GOD freed you	(ג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם זְכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יָצָאתָ מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בְחֹזֶק יָד הוֹצִיאָ יְקֻזֵק אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חֶמֶץ:

from it with a mighty hand: no leavened bread shall be eaten.	
4. You go free on this day, in the month of Abib.	(ד) היום אתם יצאים בחדש האביב:
5. So, when GOD has brought you into the land of the Canaanites, the Hittites, the Amorites, the Hivites, and the Jebusites, which was sworn to your fathers to be given you, a land flowing with milk and honey, you shall observe in this month the following practice:	(ה) והיה כי יביאך יקוק אל ארץ הכנעני והחתי והאמרי והחוי והיבوسی אשר נשבע לאבותיך לתת לך ארץ זבת חלב ודבש ועבדת את העבדה הזאת בחדש הזה:
6. “Seven days you shall eat unleavened bread, and on the seventh day there shall be a festival of God	(ו) שבעת ימים תאכל מצת וביום השביעי חג ליקוק:
7. Throughout the seven days unleavened bread shall be eaten; no leavened bread shall be found with you, and no leaven shall be found in all your territory.	(ז) מצות יאכל את שבעת הימים ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאר בכל גבלך:
8. And you shall explain to your child on that day, ‘It is because of what GOD did for me when I went free from Egypt.’	(ח) והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה יקוק לי בצאתי ממצרים:
9. “And this shall serve you as a sign on your hand and as a reminder on your forehead—in order that GOD’s Teaching may be in your mouth—that with a mighty hand GOD freed you from Egypt.	(ט) והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת יקוק בפיהך כי ביד חזקה הוציא יקוק ממצרים:
10. You shall keep this institution at its set time from year to year	(י) ושמרת את החקה הזאת למועדה מימים ימימה:

III) Devarim 6

Devarim 6	דברים פרק ו
20. When, in time to come, your children ask you, “What mean the decrees, laws, and rules that the ETERNAL our God has enjoined upon you?”	(כ) כי ישאלך בנד מחר לאמר מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה יקוק אלהינו אתכם:
21. you shall say to your children, “We were slaves to Pharaoh in Egypt and GOD freed us from Egypt with a mighty hand.	(כא) ואמרתי לבנד עבד ים היינו לפרעה במצרים ויציאנו יקוק ממצרים בנד חזקה:
22. GOD wrought before our eyes marvelous and destructive signs and portents in Egypt—against Pharaoh and all his household—	(כב) ויתן יקוק אותות ומפתים גדלים ורעים במצרים בפרעה ובכל ביתו לעינינו:
23. and freed us from there, in order to take us and give us the land promised on oath to our fathers.	(כג) ואותנו הוציא משם למען הביא אתנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו:

IV) Devarim 26

Devarim 26	דברים פרק כו
20. You shall then recite as follows before the ETERNAL your God: “My father was a fugitive Aramean. He went down to Egypt with meager numbers and sojourned	(ה) וענית ואמרתי לפני יקוק אלהיך ארמי אבד אבי וירד

there; but there he became a great and very populous nation.	מִצְרַיִם וַיִּגְר שָׁם בְּמַתִּי מְעַט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עַצוּם וְרַב :
21. The Egyptians dealt harshly with us and oppressed us; they imposed heavy labor upon us.	(ו) וַיִּרְעוּ אֶתְנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה :
22. We cried to the ETERNAL, the God of our ancestors, and the ETERNAL heard our plea and saw our plight, our misery, and our oppression.	(ז) וַנִּצְעַק אֶל יְקֹוֹק אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְקֹוֹק אֶת קִלְנוּ וַיִּרְא אֶת עֲגִיבֵנוּ וְאֶת עֲמַלְנוּ וְאֶת לַחֲצֵנוּ :
23. GOD freed us from Egypt by a mighty hand, by an outstretched arm and awesome power, and by signs and portents,	(ח) וַיּוֹצֵאֵנוּ יְקֹוֹק מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה וּבְמַרְא גָּדֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמִפְתָּיִם :
24. bringing us to this place and giving us this land, a land flowing with milk and honey.	(ט) וַיְבִאֵנוּ אֶל הַמְּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ :

V) Yehoshua 24

Yehoshua 24	יהושע פרק כד
1. Joshua assembled all the tribes of Israel at Shechem. He summoned Israel's elders and commanders, magistrates and officers; and they presented themselves before God.	(א) וַיִּאָסֵף יְהוֹשֻׁעַ אֶת כָּל שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל שְׂכֻמָּה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְרָאשָׁיו וּלְשֹׁפְטָיו וּלְשֹׁטְרֵיו וַיִּתְּנֵצְבוּ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים :
2. Then Joshua said to all the people, "Thus said the ETERNAL, the God of Israel: In olden times, your ancestors—Terah, father of Abraham and father of Nahor—lived beyond the Euphrates and worshiped other gods.	(ב) וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם כֹּה אָמַר יְקֹוֹק אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַנָּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תֵּרַח אָבִי אַבְרָהָם וְאָבִי נְחוֹר וַיַּעֲבֹדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים :
3. But I took your ancestor Abraham from beyond the Euphrates and led him through the whole land of Canaan and multiplied his offspring. I gave him Isaac,	(ג) וְאָקַח אֶת אַבְרָהָם אֶת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנָּהָר וְאוֹלַדְו אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן וְאָרַב וְאַרְבֵּה אֶת זָרְעוֹ וַאֲתָנוּ לוֹ אֶת יִצְחָק :
4. and to Isaac I gave Jacob and Esau. I gave Esau the hill country of Seir as his possession, while Jacob and his children went down to Egypt.	(ד) וַאֲתָנוּ לִיְצַחָק אֶת יַעֲקֹב וְאֶת עֵשָׂו וַאֲתָנוּ לְעֵשָׂו אֶת הַר שְׁעִיר לְרִשְׁתָּהּ אוֹתוֹ וַיַּעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם :
5. "Then I sent Moses and Aaron, and I plagued Egypt with [the wonders] that I wrought in their midst, after which I freed you—	(ה) וַאֲשַׁלַּח אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אַהֲרֹן וְאֶגְף אֶת מִצְרַיִם כְּפֹאֶשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ וְאַחֵר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם :
6. I freed your ancestors—from Egypt, and you came to the Sea. But the Egyptians pursued your ancestors to the Sea of Reeds with chariots and riders.	(ו) וְאוֹצִיא אֶת אֲבוֹתֵיכֶם מִמִּצְרַיִם וַתָּבֹאוּ הַיָּמָה וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אֲחֵרֵי אֲבוֹתֵיכֶם בְּרֶכֶב וּבַפָּרָשִׁים יַם סוּף :
7. They cried out to GOD, who put darkness between you and the Egyptians; then [God] brought the Sea upon them, and it covered them. Your own eyes saw what I did to the Egyptians. "After you had lived a long time in the wilderness,	(ז) וַיִּצְעֲקוּ אֶל יְקֹוֹק וַיִּשֶׂם מְאֵפֶל בְּיַנְיֻכְם וּבֵין הַמִּצְרַיִם וַיָּבֵא עָלֵינוּ אֶת הַיָּם וַיִּכְסְהוּ וַתִּרְאִינָה עֵינֵיכֶם אֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּמִצְרַיִם וַתִּשְׁבוּ בַּמִּדְבָּר יָמִים רַבִּים :
8. I brought you to the land of the Amorites who lived beyond the Jordan. They gave battle to you, but I delivered them into your hands; I annihilated them for you, and you took possession of their land.	(ח) וְאֵבֵאנָה וְאָבִיא אֶתְכֶם אֶל אֶרֶץ הָאֲמֹרִי הַיּוֹשֵׁב בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וַיִּקְרְבוּ אֶתְכֶם וַאֲתָנוּ אוֹתְכֶם בְּיַדְכֶם וַתִּירְשׁוּ אֶת אֶרְצָם וְאֲשַׁמְדִם מִפְּנֵיכֶם :

9. Thereupon Balak son of Zippor, the king of Moab, made ready to attack Israel. He sent for Balaam son of Beor to curse you,	(ט) וַיִּקַּם בָּלַק בֶּן צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב וַיִּלְחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא לְבַלְעָם בֶּן בְּעוֹר לְקַלֵּל אֶתְכֶם :
10. but I refused to listen to Balaam; he had to bless you, and thus I saved you from him.	(י) וְלֹא אָבִיתִי לְשָׁמַע לְבַלְעָם וַיְבָרֵךְ בְּרוּךְ אַתְּכֶם וְאַצֵּל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ :
11. “Then you crossed the Jordan and you came to Jericho. The citizens of Jericho and the Amorites, Perizzites, Canaanites, Hittites, Girgashites, Hivites, and Jebusites fought you, but I delivered them into your hands.	(יא) וַתַּעֲבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן וַתָּבֹאוּ אֶל יְרִיחוֹ וַיִּלְחֲמוּ בְּכֶם בְּעַלֵי יְרִיחוֹ הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהַגְּרִגִּשִׁי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי וְאַתָּן אוֹתָם בְּיָדְכֶם :
12. I sent a plague ahead of you, and it drove them out before you—[just like] the two Amorite kings—not by your sword or by your bow.	(יב) וְאֶשְׁלַח לִפְנֵיכֶם אֶת הַצָּרְעָה וַתִּגְרַשׁ אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי לֹא בַחֶרֶב וְלֹא בַקֶּשֶׁת :
13. I have given you a land for which you did not labor and towns that you did not build, and you have settled in them; you are enjoying vineyards and olive groves that you did not plant.	(יג) וְאַתָּן לָכֶם אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא יָנַעְתָּ בָּהּ וְעָרִים אֲשֶׁר לֹא בְנִיתֶם וַתִּשְׁבוּ בָהֶם כְּרִמִּים וְזֵיתִים אֲשֶׁר לֹא נִטַעְתֶּם אֶתֶם אֲכָלִים :
14. “Now, therefore, revere GOD and render service with undivided loyalty; put away the gods that your ancestors served beyond the Euphrates and in Egypt, and serve GOD.	(יד) וְעַתָּה יִרְאוּ אֶת יְקֹוֹק וְעַבְדוּ אוֹתוֹ בְּתַמִּים וּבְאֵמֶת וְהִסִּירוּ אֶת אֱלֹהֵי־ם אֲשֶׁר עַבְדוּ אֲבוֹתֵיכֶם בְּעֵבֶר הַנָּהָר וּבְמִצְרַיִם וְעַבְדוּ אֶת יְקֹוֹק :
15. Or, if you are loath to serve GOD, choose this day which ones you are going to serve—the gods that your ancestors served beyond the Euphrates, or those of the Amorites in whose land you are settled; but I and my household will serve GOD.”	(טו) וְאִם רַע בְּעֵינֵיכֶם לְעַבֵּד אֶת יְקֹוֹק בַּחֲרוּ לָכֶם הַיּוֹם אֶת מִי תַעֲבֹדוּן אִם אֶת אֱלֹהֵי־ם אֲשֶׁר עַבְדוּ אֲבוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר בְּעֵבֶר מַעֲבַר הַנָּהָר וְאִם אֶת אֱלֹהֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר אַתֶּם יוֹשְׁבִים בְּאַרְצָם וְאַנְכִי וּבֵיתִי נַעֲבֹד אֶת יְקֹוֹק : פ
16. In reply, the people declared, “Far be it from us to forsake the ETERNAL and serve other gods!	(טז) וַיַּעֲנוּ הָעָם וַיֹּאמְרוּ חֲלִילָה לָנוּ מֵעֲזוֹב אֶת יְקֹוֹק לְעַבֵּד אֱלֹהִים אֲחֵרִים :
17. For it was the ETERNAL our God who brought us and our ancestors up from the land of Egypt, the house of bondage, and who wrought those wondrous signs before our very eyes, and guarded us all along the way that we traveled and among all the peoples through whose midst we passed.	(יז) כִּי יְקֹוֹק אֱלֹהֵינוּ הוּא הַמַּעֲלֶה אֶתָּנוּ וְאֶת אֲבוֹתֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים וְאֲשֶׁר עָשָׂה לְעֵינֵינוּ אֶת הָאֵתוֹת הַגְּדוֹלוֹת הָאֵלֶּה וַיִּשְׁמְרֵנוּ בְּכָל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הִלְכְּנוּ בָּהּ וּבְכָל הָעַמִּים אֲשֶׁר עָבְרָנוּ בְּקִרְבָּם :
18. And then GOD drove out before us all the peoples—the Amorites—that inhabited the country. We too will serve the ETERNAL—who is our God.”	(יח) וַיִּגְרַשׁ יְקֹוֹק אֶת כָּל הָעַמִּים וְאֶת הָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב הָאֶרֶץ מִפְּנֵינוּ גַם אֲנַחְנוּ נַעֲבֹד אֶת יְקֹוֹק כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ :

VI) Tehilim 105

	תהלים פרק קה
9. that was made with Abraham, sworn to Isaac,	(ט) אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם וַשְׁבִּיעָתוֹ לְיִשְׁחָק :
10. and confirmed in a decree for Jacob, for Israel, as an eternal covenant,	(י) וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם :
11. saying, “To you I will give the land of Canaan as your allotted heritage.”	(יא) לֵאמֹר לְךָ אֶתְּנֶן אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן חֶבְל נַחֲלַתְכֶם :
12. They were then few in number, a mere handful, sojourning there,	(יב) בְּהֵיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר כְּמַעַט וְגָרִים בָּהּ :

13. wandering from nation to nation, from one kingdom to another.	(יג) וַיִּתְהַלְכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי מִמַּמְלָכָה אֶל עַם אֲחֵר :
14. None were allowed to oppress them; kings were reprovved on their account,	(יד) לֹא הֵנִיחַ אָדָם לְעַשְׂקֵם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים :
15. “Do not touch My anointed ones; do not harm My prophets.”	(טו) אַל תִּגְעוּ בַּמְשִׁיחֵי וּלְנְבִיאֵי אֵל תִּרְעוּ :
16. A famine was called down on the land, destroying every staff of bread.	(טז) וַיִּקְרָא רָעֵב עַל הָאָרֶץ כָּל מִטֵּה לֶחֶם שֶׁבֶר :
17. [God] sent ahead of them an agent— Joseph, sold into slavery.	(יז) שְׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נַמְכָר יוֹסֵף :
18. His feet were subjected to fetters; an iron collar was put on his neck.	(יח) עֲנֹו בַּכְּבֵּל רַגְלוֹ רַגְלוֹ בְּרִזָּל בְּאֵה נִפְשׁוֹ :
19. Until his prediction came true GOD’s decree purged him.	(יט) עַד עַת בֹּא דְבָרוֹ אֲמַרְת יְקוֹק צָרְפַתְהוּ :
20. The king sent to have him freed; the ruler of nations released him.	(כ) שְׁלַח מַלְאָךְ וַיַּתִּירְהוּ מִשָּׁל עַמִּים וַיַּפְתְּחֵהוּ :
21. He made him the lord of his household, empowered him over all his possessions,	(כא) שָׁמוּ אָדוֹן לְבֵיתוֹ וּמִשָּׁל בְּכָל קַנְיָנוֹ :
22. to discipline his princes at will, to teach his elders wisdom.	(כב) לְאַסֹּר שָׂרָיו בְּנִפְשׁוֹ וּזְקַנָּיו יַחֲבֵם :
23. Then Israel came to Egypt; Jacob sojourned in the land of Ham.	(כג) וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חַם :
24. [God] made that people very fruitful, more numerous than their foes,	(כד) וַיַּפְּרֹ אֶת עַמּוֹ מְאֹד וַיַּעֲצֵמְהוּ מִצְרָיִם :
25. then changed the heart [of the Egyptians] to hate this people, to plot against God’s servants.	(כה) הִפְדָּ לִבָּם לְשׂוֹנֵא עַמּוֹ לְהַתְנַבֵּל בְּעַבְדָּיו :
26. Moses—God’s servant—was sent, and Aaron, who had been chosen.	(כו) שְׁלַח מֹשֶׁה עֶבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ :
27. They performed God’s signs among them, and wonders, against the land of Ham.	(כז) שָׁמוּ בָם דְּבָרֵי אֱתוֹתָיו וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חַם :
28. [God] sent darkness; it was very dark; did they not defy God’s word?	(כח) שְׁלַח חֹשֶׁךְ וַיַּחֲשֶׁךְ וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרָיו דְּבָרוֹ :
29. Their waters were turned into blood and their fish were killed.	(כט) הִפְדָּ אֶת מִימֵיהֶם לְדָם וַיָּמַת אֶת דְּגָתָם :
30. Their land teemed with frogs, even the rooms of their king.	(ל) שָׂרַץ אֲרָצָם צְפַרְדְּעִים בְּחֻדְרֵי מַלְכֵיהֶם :
31. Swarms of insects came at God’s command, lice, throughout their country.	(לא) אָמַר וַיָּבֹא עָרֵב כְּנִים בְּכָל גְבוּלָם :
32. They were given hail for rain, and flaming fire in their land.	(לב) נָתַן גֶּשֶׁמִּיהֶם בָּרָד אֵשׁ לְהַבּוֹת בְּאֲרָצָם :
33. Their vines and fig trees were struck, the trees of their country broken down.	(לג) וַיִּדָּ גִפְנִים וַיִּתְאַנְתֵּם וַיִּשְׁבֵּר עֵץ גְבוּלָם :
34. Locusts came at God’s command, grasshoppers without number.	(לד) אָמַר וַיָּבֹא אַרְבֶּה וַיִּלְקַח וַאֲיִן מִסְפָּר :
35. They devoured every green thing in the land; they consumed the produce of the soil.	(לה) וַיֹּאכַל כָּל עֵשֶׂב בְּאֲרָצָם וַיֹּאכַל פְּרִי אֲדָמָתָם :
36. [God] struck down every [male] first-born in the land, the first fruit of their vigor.	(לו) וַיִּדָּ כָּל בְּכוֹר בְּאֲרָצָם רֵאשִׁית לְכָל אוֹנִם :
37. Israel was led out with silver and gold; none among their tribes faltered.	(לז) וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וַאֲיִן בְּשִׁבְטָיו כּוֹשֵׁל :
38. Egypt rejoiced when they left, for dread of Israel had fallen upon them.	(לח) שָׂמַח מִצְרָיִם בְּצֵאתָם כִּי נָפַל פַּחַדָם עֲלֵיהֶם :

39. [God] spread a cloud for a cover, and fire to light up the night.	(לט) פָּרַשׁ עָנָן לְמִסְדָּךְ וְאֵשׁ לְהַאֲדִיר לְלַיְלָה :
40. They asked, and were brought quail, and were satisfied with food from heaven.	(מ) שָׁאַל וַיָּבֵא שָׁלוּ וְלַחֵם שָׁמַיִם יִשְׂבִּיעֵם :
41. [God] opened a rock so that water gushed forth; it flowed as a stream in the parched land.	(מא) פָּתַח צוּר וַיִּזְוֹבוּ מֵיִם הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נֶהָר :
42. Mindful of the sacred promise to Abraham—God’s servant,	(מב) כִּי זָכַר אֶת דְּבַר קְדֻשׁוֹ אֶת אַבְרָהָם עַבְדּוֹ :
43. The people were led out in gladness, God’s chosen ones with joyous song.	(מג) וַיּוֹצֵא עַמּוֹ בְּשִׂשׁוֹן בְּרִנָּה אֶת בְּחִירָיו :
44. They were given the lands of nations; they inherited the wealth of peoples,	(מד) וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרָצוֹת גּוֹיִם וַעֲמַל לְאֻמִּים יִירָשׁוּ :
45. that they might keep God’s laws and observe God’s	(מה) בְּעִבּוֹר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ הַלְלוּ יְהוָה :

Sections from the Haggadah

VII) retelling the story of Yehoshua

מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו, ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו, שנאמר: ויאמר יהושע אלכלהעם, כה אמר יי אלהי ישראל, בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, תרח אבי אברהם ואבי נחור, ויעבדו אלהים אחרים. ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ואולף אותו בכל ארץ כנען, וארבה את זרעו ואפתלו את יצחק. ואתו ליצחק את יעקב ואת עשו, ואתו לעשו אתהר שער לרשת אותו, ויעקב ובניו ירדו מצרים.

IN THE BEGINNING, our ancestors were idol worshippers. BUT NOW the Omnipresent has drawn us close in His service; as it is said: “Joshua said to all the people, ‘This is what the LORD God of Israel has said:

Beyond the river your ancestors always dwelled – Terah the father of Abraham, the father of Nahor – and they served other gods. But I took your father Abraham from beyond the river, and I led him all the way across the land of Canaan, and I multiplied his offspring and gave him Isaac. And to Isaac I gave Jacob and Esau, and I gave Esau Mount Seir as an inheritance, WHILE JACOB AND HIS CHILDREN WENT DOWN TO EGYPT.’”

VIII) The ten plagues

דבר אחר: בַּיּוֹם הַזֶּה – שְׁתֵּים, וּבַיּוֹם הַבֹּא – שְׁתֵּים, וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי – שְׁתֵּים, וּבַיּוֹם הַרְּבִיעִי – שְׁתֵּים. אֵלּוּ עֶשֶׂר מִכּוֹת שֶׁהֵבִיא הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵהַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם, וְאֵלּוּ הֵן: דָּם צְפַרְדֵּי כְּנִים עָרוֹב דְּבַר שָׁחִין בְּרַד אֲרֵבָה חֹשֶׁךְ מַכַּת בְּכוֹרוֹת רַבִּי יְהוּדָה הֵיךְ נוֹתֵן בָּהֶם סְמִינִים: דְּצִיָּה עַד"ש בְּאַח"ב.

ד Another interpretation: “With a strong hand” – Two. “And an outstretched arm” – Two. “In an awesome happening” – Two. “With signs” – Two. “And with wonders” – Two. THESE WERE THE TEN PLAGUES that the Holy One brought upon Egypt, and these are they – BLOOD FROGS LICE WILD ANIMALS PESTILENCE BOILS HAIL LOCUSTS DARKNESS THE STRIKING DOWN OF THE FIRSTBORN.

Rabbi Yehuda grouped these under acronyms –DETZAKH, ADASH, BEAHAV.

IX) The splitting of the Red Sea

רבי יוסי הגלילי אומר: מנין אתה אומר שלקו המצרים במצרים עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות? במצרים מה הוא אומר? ויאמרו חרטומם אלפרעה, אצבע אלהים הוא. ועל הים מה הוא אומר? וירא ישראל

אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ בְּמִצְרַיִם, וַיִּירָאוּ הָעַם אֶת־יְיָ, וַיִּצְמִיחוּ בֵּינֵי וּבְמִשְׁחָה עֲבָדָו. כִּמָּה לָקוּ בְּאֶצְבָּעוֹ? עֶשְׂרֵי מִכּוֹת. אֲמוֹר מֵעַתָּה: בְּמִצְרַיִם לָקוּ עֶשְׂרֵי מִכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ חֲמִשִּׁים מִכּוֹת.

RABBI Yossei HaGelili says: How can you know that the Egyptians were struck with ten plagues in Egypt and another fifty at the sea? For in Egypt it is said, “The astrologers said to Pharaoh, This is the *finger* of God,” while at the sea it is said, “When Israel saw the great *hand* the LORD raised against the Egyptians, the people feared the LORD, and they believed in the LORD and in His servant Moses.” If a finger struck them with ten plagues, conclude from this that **THEY WERE STRUCK WITH TEN PLAGUES IN EGYPT AND WITH FIFTY PLAGUES AT THE SEA.**

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִנֵּיין שְׁפָלִימְכָה וּמִכָּה שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם הִיָּתָה שָׁל אַרְבַּע מִכּוֹת? שְׁנָאֵמַר: יִשְׁלַח־בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ, עֲבָרָה וְזַעַם וְצָרָה, מִשְׁלַחַת מַלְאָכֵי רָעִים. עֲבָרָה – אַחַת, וְזַעַם – שְׁתַּיִם, וְצָרָה – שְׁלֹשׁ, מִשְׁלַחַת מַלְאָכֵי רָעִים – אַרְבַּע. אֲמוֹר מֵעַתָּה: בְּמִצְרַיִם לָקוּ אַרְבַּעִים מִכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ מְאֵתִים מִכּוֹת. Rabbi Eliezer says: How can you know that each and every plague the Holy One brought upon the Egyptians in Egypt was in fact made up of four plagues? For it is said, “His fury was sent down upon them, great anger, rage, and distress, a company of messengers of destruction.” “Great anger” – one, “rage” – two, “distress” – three, “a company of messengers of destruction” – four. Conclude from this that **THEY WERE STRUCK WITH FORTY PLAGUES IN EGYPT AND WITH TWO HUNDRED PLAGUES AT THE SEA.**

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מִנֵּיין שְׁפָלִימְכָה וּמִכָּה שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם הִיָּתָה שָׁל חֲמִשׁ מִכּוֹת? שְׁנָאֵמַר: יִשְׁלַח־בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ, עֲבָרָה וְזַעַם וְצָרָה, מִשְׁלַחַת מַלְאָכֵי רָעִים. חֲרוֹן אַפּוֹ – אַחַת, עֲבָרָה – שְׁתַּיִם, וְזַעַם – שְׁלוֹשׁ, וְצָרָה – אַרְבַּע, מִשְׁלַחַת מַלְאָכֵי רָעִים – חֲמִשׁ. אֲמוֹר מֵעַתָּה: בְּמִצְרַיִם לָקוּ חֲמִשִּׁים מִכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ חֲמִשִּׁים וּמְאֵתִים מִכּוֹת. Rabbi Akiva says: How can you know that each and every plague the Holy One brought upon the Egyptians in Egypt was in fact made up of five plagues? For it is said, “His fury was sent down upon them, great anger, rage, and distress, a company of messengers of destruction.” “His fury” – one, “great anger” – two, “rage” – three, “distress” – four, “a company of messengers of destruction” – five.

Conclude from this that **THEY WERE STRUCK WITH FIFTY PLAGUES IN EGYPT AND WITH TWO HUNDRED AND FIFTY PLAGUES AT THE SEA.**

X) Dayenu

HOW MUCH GOOD, LAYER UPON LAYER, THE OMNIPRESENT HAS DONE FOR US:	כִּמָּה מַעֲלֹת טוֹבוֹת לְמָקוֹם עָלֵינוּ!
Had He brought us out of Egypt without bringing judgment upon[our oppressors],that would have been enough for us.	אֱלוֹ הוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא עָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים, דִּינֵנוּ.
Had He brought judgment upon them but not upon their gods, that would have been enough for us.	אֱלוֹ עָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים, וְלֹא עָשָׂה בְּאֱלֹהֵיהֶם, דִּינֵנוּ.
Had He brought judgment upon their gods without killing their firstborn sons,that would have been enough for us.	אֱלוֹ עָשָׂה בְּאֱלֹהֵיהֶם, וְלֹא הָרַג אֶת־בְּכוֹרֵיהֶם, דִּינֵנוּ.
Had He killed their firstborn sons without giving us their wealth, that would have been enough for us.	אֱלוֹ הָרַג אֶת־בְּכוֹרֵיהֶם וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת־מָמוֹנָם, דִּינֵנוּ.
Had He given us their wealth without splitting the sea for us, that would have been enough for us.	אֱלוֹ נָתַן לָנוּ אֶת־מָמוֹנָם וְלֹא קָרַע לָנוּ אֶת־הַיָּם, דִּינֵנוּ.
Had He split the sea for us but not brought us through it dry, that would have been enough for us.	אֱלוֹ קָרַע לָנוּ אֶת־הַיָּם וְלֹא הֶעֱבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בְּחֲרָבָה, דִּינֵנוּ.
Had He brought us through [the sea] dry without drowning our enemies in it, that would have been enough for us.	אֱלוֹ הֶעֱבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בְּחֲרָבָה וְלֹא שָׁקַע צָרָנוּ בְּתוֹכוֹ דִּינֵנוּ.

Had He drowned our enemies in it without providing for our needs for forty years in the desert, that would have been enough for us.	אלו שִׁקַּע צָרְנוּ בְּתוֹכוֹ וְלֹא סִפַּק צָרְכֵנוּ בְּמִדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה דִּינֵנוּ.
Had He provided for our needs for forty years in the desert, without feeding us with manna, that would have been enough for us.	אלו סִפַּק צָרְכֵנוּ בְּמִדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה וְלֹא הֵאָכִילֵנוּ אֶת־הַמָּן דִּינֵנוּ.
Had He fed us with manna without giving us Shabbat, that would have been enough for us.	אלו הֵאָכִילֵנוּ אֶת־הַמָּן וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת־הַשַּׁבָּת, דִּינֵנוּ.
Had He given us Shabbat without drawing us close around Mount Sinai, that would have been enough for us.	אלו נָתַן לָנוּ אֶת־הַשַּׁבָּת, וְלֹא קָרְבָנוּ לְפְנֵי הַר סִינַי, דִּינֵנוּ.
Had He drawn us close around Mount Sinai without giving us the Torah, that would have been enough for us.	אלו קָרְבָנוּ לְפְנֵי הַר סִינַי, וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת־הַתּוֹרָה. דִּינֵנוּ.
Had He given us the Torah without bringing us to the land of Israel, that would have been enough for us.	אלו נָתַן לָנוּ אֶת־הַתּוֹרָה וְלֹא הִכְנִיסֵנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, דִּינֵנוּ.
Had He brought us to the land of Israel without building for us the House He chose that would have been enough for us.	אלו הִכְנִיסֵנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלֹא בָנָה לָנוּ אֶת־בַּיִת הַבְּחִירָה דִּינֵנוּ.
HOW MANY AND MANIFOLD THEN, THE OMNIPRESENT'S KINDNESSES ARE TO US – for He brought us out of Egypt and brought judgment upon [our oppressors] and upon their gods, and He killed their firstborn sons and gave us their wealth, and He split the sea for us and brought us through it on dry land and drowned our enemies there, and He provided for our needs for forty years in the desert and fed us manna, and He gave us Shabbat, and He drew us close around Mount Sinai and gave us the Torah, and He brought us to the land of Israel and built for us the House He chose, SO WE COULD FIND ATONEMENT [THERE] FOR ALL OUR SINS.	עַל אַחַת, כַּמָּה וְכַמָּה, טוֹבָה כְּפוּלָה וּמְכַפֶּלֶת לְמִקּוּם עֲלֵינוּ: שְׁהוֹצִיאֵנוּ מִמִּצְרַיִם, וְעָשָׂה בָהֶם שְׁפָטִים, וְעָשָׂה בְּאֱלֹהֵיהֶם, וְהָרַג אֶת־בְּכוֹרֵיהֶם, וְנָתַן לָנוּ אֶת־מָמוֹנָם, וְקָרַע לָנוּ אֶת־הַיָּם, וְהַעֲבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בְּחַרְבָּה, וְשִׁקַּע צָרְנוּ בְּתוֹכוֹ, וְסִפַּק צָרְכֵנוּ בְּמִדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְהֵאָכִילֵנוּ אֶת־הַמָּן, וְנָתַן לָנוּ אֶת־הַשַּׁבָּת, וְקָרְבָנוּ לְפְנֵי הַר סִינַי, וְנָתַן לָנוּ אֶת־הַתּוֹרָה, וְהִכְנִיסֵנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבָנָה לָנוּ אֶת־בַּיִת הַבְּחִירָה לְכַפֵּר עַל־כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ.

XI) Raban Gamliel

רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ בַּפֶּסַח, לֹא יֵצֵא יְדֵי חוּבָתוֹ, וְאֵלּוּ הֵן: פֶּסַח, מַצָּה, וּמְרוֹר.

Rabban Gamliel would say: Anyone who does not say these three things on Pesah has not fulfilled his obligation, and these are they: PESAH, MATZA, AND BITTER HERBS.